

TOOPUNALIPU
EESTI NSV
AKADEEMILINE
BALLETI

ORDENIGA
RIIKLIK
OOPERI JA
TEATER

„ESTONIA“

Coppélia

Ballett 3 vaatuses

Léo Delibes'i muusika

Ch. Nuitter ja A. Saint-Léoni libreto Mai Murdmaa töötluses

Ballettmeister-lavastaja — Mai Murdmaa

Dirigent — ENSV teen. kunstitegelane — Vallo Järvi

Kunstnik — ENSV teen. kunstnik Lembit Roosa

Kontsertmeistrid — Imbi Jürisoo, Elna Sommer, Ira Trilljärv,
Vera Vetting

Etenduse juht — Leida Joonson

Léo DELIBES sündis 21. veebruaril, 1836. a. St.-Germain-du-Val's ja suri 16. jaanuaril, 1891. a. Pariisis. Ta õppis Pariisi Konservatooriumis, õppejõududeks olid teiste hulgas ka Adam ja Benoist. Alates 1853. aastast töötas ta kontsertmeistrina Théâtre Lyrique'i juures ja aastail 1862—71 oli St-Jean-St-François kiriku organistiks. 1855. a. etendus teatris Folies Nouvelles tema esimene ühevaatuslik operett «Sütt kahe sou eest», millele järgnesid veel mõned Bouffes Parisiens'is. Théâtre Lyrique lavastas Delibes'i ühevaatuslikud koomilised ooperid «Maitre Griffard» (1857) ja «Aednik ja ta isand» (1863). Üha enam ilmnes Delibes'i and rõõmsa, peene ja graatsilise muusika loomiseks. 1865. aastal sai temast Pariisi Suure Ooperi koormeister, ent saavutades järjest enam menu heliloojana, loobus ta sellest kohast 1872. aastal. Suur Ooper tõi 1866. a. välja balleti «Allikas», mille Delibes oli komponerinud koostöös Minkusega. 1870. aastal järgnes Delibes'i parim töö — ballett «Coppélia», alapealkirjaga «Tütarlaps emailist silmadega» — ja 1876. aastal ballett «Sylvia».

1873. aastal oli vahepeal edukalt esietendunud koomiline ooper «Nii ütles kuningas». Sellele järgnesid ooperid «Jean de Neville» (1830) ja «Lakme» (1883). Tema poolelijäänud ooperi «Kassya» lõpetas ja orkestreeris Massenet ja see etendati Pariisis 1893. a.

Delibes'i helitöödest tuleks veel nimetada balletimuusikat vahel palana Adam'i «Korsaarile» (1867), muusikat näidendile «Kuningas lõbutseb» (1882), dramaatilist stseeni «Orfeuse surm» (1878) ja rida romansse.

1881. aastal sai Delibes'ist kompositsiooni professor Pariisi Konservatooriumi juures ja 1884. a. Akadeemia liige.

Delibes'i muusikat iseloomustab tantsulisus, graatsia, elegants, värvirohkus ja vaimukus. P. I. Tšaikovski pidas teda G. Bizet kõrval kõige andekamaks Prantsuse muusikuks. Delibes'i ballettides lakkab muusika olemast ainult rütmiliseks kondikavaks tantsudele ja saavutab suurima tähtsuse, väljendades tegelaste tundeid ja psüühilisi seisundeid.

Ballett «Coppélia» kannab ala-tiitlit «Tütarlaps emailist silmadega». Tegelaskond on pärit E. T. A. Hoffmanni fantastilisest jutustusest «Liivast inimene», kust on võetud ka libreto idee: kergemeelne nooruk armub veetlevasse nukku. Coppéliuse loodud Coppélia on samasugune automaat nagu Spallanzoni poolt loodud Olympia «Hoffmanni lugudes».

«Coppélia» esietendusega avati Pariisi Suure Ooperi suvine hooaeg 14. juunil, 1870. aastal. Lavastajaks oli üks libretistidest — Saint-Léon ja nimiosa kehastas Léontine Beaugrant.

Léo Delibes

Tegelased:

- Svanilda — ENSV teen. kunstnik
Aime Leis
ENSV teen. kunstnik
Tiiu Randviir
Tatjana Maiste
Tamara Soone
- Frantz — Endrik Kerge
Jüri Lass
- Coppélius — Uno Puusaag
Peeter Roos
- Coppélia — Larissa Kaur
Juta Lehiste
Tatjana Maiste-laid
- Linnapea — Anatoli Hanson
Verner Loo
1. sõbratar — Berta Krumm
Helga Ojalo
Aigi Rüütel
2. sõbratar — Svetlana Balojan
Larissa Kaur
Aimi Rumessen
3. sõbratar — Juta Lehiste
Natalia Lukaševitš
Larissa Skljanskaja
4. sõbratar — Tamara Jamštšinina
Maire Loorents
Olga Tšitšerova
- Kavalerid — Anton Bome
Herman Gorohovnikov
Peeter Karell
Jaan Puusepp
David Šur
Ülo Truusa

	Tantsudes kaastegevad:
Tšardaš	— Tamara Kornjuhina, Milvi Kõnnusaar ja Elonna Spriit või Vera Bogatõrjova, Ludmilla Dikaja ja Elve Uustalu Anton Bome, Jaan Puusepp ja Juris Žigurs või Herman Gorohovnikov, Peeter Karell ja Ülo Truusa
Mazurka	— Helju Nael või Larissa Skljanskaja või Elonna Spriit Väino Aren või Juris Žigurs
Hommik	— Larissa Skljanskaja või Tamara Soone või Natalia Lukaševitš
Päev	— Berta Krumm, Milvi Kõnnusaar või Aimi Rumessen, Helga Ojalo, Aigi Rüütel
Õhtu	— Svetlana Balojan või Tamara Jamštšinina või Olga Tšitšerova
Rahvatants III vaatuses	— Ivonne Raksnevitš, Aina Petersons või Signe Tamm, Kalju Laidsalu, Juris Žigurs
Tundide valss	balletirühm
Mazurka	balletirühm
Mängukast	— Tallinna Koreograafiakooli õpilased
Rahvatants III vaatuses	— Tallinna Koreograafiakooli õpilased

Orkestri solistid:

ENSV teen. kunstnik **Hugo Schüts** või **Villem Õunapuu** (viitül),
Erich Loit või **Lembit Patrik** (viola)

LÜHIKE SISUSELETUS

I vaatus.

Väikelinn Ungari piiril. Svanilda ja Frantz tunnevad rõõmu elust ja oma armastusest. Ärev rahvahulk toob sõnumi, et linna on saabunud nukumeister Coppélius oma imeilusa tütre Coppéliaga. Viimane tundub kõigile imelikult tuimana ja külmana. Kuid Frantz armub Coppéliasse esimesest pilgust. Svanilda on nukker, sõbratarid püüavad teda lohutada.

Coppélius väljub oma majast unustades ukse sulgemata. Svanilda ja ta sõbratarid otsustavad minna majja ja rääkida Coppéliaga.

II vaatus.

Coppéliuse tuba. Arglikult sisenevad tütarlapsed. Nad näevad Coppéliat ja püüavad temaga rääkida, kuid ei saa vastust. Svanilda kuulab Coppéliat südant ja teeb hämmastava avastuse — see ei tuksu, Coppéliat on ainult nukk. Tütarlapsed naeravad Frantzi üle, kes on armunud elutusse automaati.

Väljast on kuulda samme ja tütarlapsed jooksevad hirmunult majast. Nähes, et tulijate seas on ka Frantz, otsustab Svanilda riietuda ümber Coppéliaks.

Ülevas meeleolus saabuvad Coppélius, Frantz ja linnapea, kes on veetnud koos lõbusa õhtu. Coppélius tahab oma külalisi veidi hirmutada ja näitab neile igasuguseid mustkunsti trikke. Ilmub Coppéliaks riie-
tunud Svanilda. Ta võlub kõiki. Frantzi ja linnapea vahel tekib Coppéliat pärast nii äge riid, et nad otsustavad duelleerida. Tüli lõpetamiseks viib Coppélius selle põhjustaja ära. Nüüd on aga Svanilda tüdinud mängust. Ta toob esile Coppéliat skeleti, naeruvääristades sellega Frantzi ja tema armumist.

III vaatus.

Pidustused Coppéliuse poolt tehtud mängutoosi avamise puhul. Mängutoos kujutab endast nelja päevaaga: hommikut, päeva, õhtut ja ööd. Viimases neist — öösel — naerdakse välja linnapea ja Frantzi õiseid seiklusi. Frantz palub Svanildalt andeks. Svanilda andestab ja armastajad on taas leppinud. Üldises rõõmus jätkub pidu.

Hind 8 kop.

K. 1071. 3000. 1967.